

Creatorem, relatio realiter fundatur in creatura, & in Deo secundum rationem tantum: unde ipsa relatio importata in nomine creationis non ponit aliquid in Creatore, sed in creato tantum. Non tamen oportet quod alia creatione creetur: quia illud quod est relatio per essentiam, non refertur ad aliud alia relatione media, ut etiam in I. dictum est dist. xxvi. art. 3. nisi secundum rationem; & hujusmodi relationes, quæ secundum rationem tantum sunt, non est impossibile in infinitum multiplicari.

ARTICULUS III.

Utrum creare conveniat aliis quam Deo.

I. P. quæst. xlv. art. 5. & de pot. quæst. 111. art. 4. & contra Gent. II. cap. xx. & inf. IV. d. 111. quæst. 1. art. 3. quæstionum. 11.

1. **A**D tertium sic proceditur. Videtur quod creare etiam conveniat aliis quam Deo. Omne enim quod non producitur in esse per generationem, si de novo fiat, creatur. Sed anima rationalis non exit in esse per generationem. Ergo a quocumque fit, creatur. Sed anima rationalis exit in esse virtute intelligentiarum: unde Plato inducit Deum secundis diis dicentem: *Fenus quod (1) credidistis ad vos recipite*: & loquitur de anima rationali. Et similiter in Libro de Causis (propos. 111.) dicitur, quod creata est anima mediante intelligentia. Ergo videtur quod Angeli, vel intelligentiæ creare possint.

2. Præterea. Cujuscunque dignitatis creatura est capax, hæc ab eo sibi communicatur qui summe liberalis est. Sed potentia creandi communicabilis est creaturæ, ut infra in IV. dist. v. Magister dicit. Ergo videtur quod alicui creaturæ sit communicatum quod creet.

3. Præterea. Quanto aliquid magis resistit agenti, difficilius est ab eo aliquid fieri. Sed contrarium est magis resistens quam non est simpliciter. Ergo difficilius est aliquid fieri ex contrario, quam ex non ente. Sed agens naturale facit contrarium ex contrario. Ergo videtur quod etiam ex non ente simpliciter aliquid facere possit; & sic potest creare.

4. Præterea. Secundum quod res exeunt à Deo, ita etiam ordinantur in ipsum. Sed secundum Dionysium in pluribus locis (præsertim de cœl. Hier. cap. iv.) lex Divinitatis est ut numquam ultima reducatur in finem nisi per media. Ergo videtur quod etiam ultima entium non immediate à Deo creentur, sed à causis mediis.

5. Præterea. In causatum causæ secundæ numquam agit causa prima, nisi secundum quod agit in ipsa causa secunda agente. Sed Deus, qui est causa prima omnium rerum, cujuslibet rei creator est. Ergo & quælibet causa secunda, in qua Deus operando creat, creatrix dici debet, & sic creare non tantum Deo convenit.

Sed contra. Damascenus (Lib. II. de orth. Fide cap. 111. in fine) anathematizat omnes qui dicunt Angelos aliquid creare; de quibus tamen magis videtur quod de aliis. Ergo videtur quod creare solius Dei sit.

Præterea. Ens, & non ens simpliciter in infinitum distant. Sed movere per distantiam infinitam est po-

(1) Al. condidistis. (2) Ad marginem edit. Venetæ apud Nicolinum: Plato in Timæo, Avicenna IX. Metaph. cap. iv. Auctor Libri de Causis prop. 111. 1x. & xvi. cui consonat editio Nicolai.

tentiæ infinitæ, qualis est sola divina potentia. Ergo solius ejus creare est.

SOLUTIO.

Respondeo dicendum, quod circa hoc est triplex opinio.

Quidam enim Philosophi posuerunt (2) quod à prima causa immediate est unum primum causatum, à quo postmodum sunt alia, & sic deinceps: unde posuerunt, unam intelligentiam causari mediante alia, & animam mediante intelligentia, & corporalem naturam mediante spiritali: quod pro hæresi condemnatur: quia hæc opinio honorem qui Deo debetur, creaturæ attribuit: unde propinqua est ad trahendum in idolatriam.

Unde alii dixerunt, quod creatio nulli creaturæ convenit, nec etiam communicabilis est; sicut nec esse infinitæ potentia, quam exigit creationis opus.

Alii dixerunt, creationem nulli creaturæ communicatam esse, communicari tamen potuisse: quod Magister asserit in IV. Lib. (dist. v. in fine.)

Utraque autem harum ultimarum opinionum videtur mihi secundum aliquid vera esse. Cum enim de ratione creationis sit ut non præexistat aliquid sibi ad minus secundum naturæ ordinem, hoc potest accipi vel ex parte creatis, vel ex parte creati. Si ex parte creatis, sic dicitur illa actio esse creatio quæ non firmatur super actione alicujus causæ præcedentis; & sic est actio tantum causæ primæ: quia omnis actio secundæ causæ firmatur super actione causæ primæ. Unde sicut non potest communicari alicui creaturæ quod sit causa prima; ita non potest communicari sibi quod sit creans. Si autem sumatur ex parte creati, sic illius proprie est creatio cui non præexistat aliquid in re, & hoc est esse. Unde dicitur in Lib. de Causis (prop. iv.) quod primum rerum creaturarum est esse: & alibi in eodem Lib. (prop. i.) dicitur, quod esse est per creationem, & alia perfectiones superadditæ per informationem, & in compositis præcipue illud esse quod est primæ partis, scilicet materiæ: & ex parte ista accipiendo creationem, potuit communicari creaturæ, ut per virtutem causæ primæ operantis in ipsa, aliquid esse simplex, vel materia produceretur: & hoc modo Philosophi posuerunt intelligentias creare, quamvis sit hæreticum.

Ad primum ergo dicendum, quod in hoc auctoritates Philosophorum non sunt recipiendæ: quia in hoc erraverunt. Possent tamen exponi hoc modo omnes illæ auctoritates, ut dicerentur creare animas, in quantum per motum orbium disponuntur corpora ad animæ receptionem; sed hoc non est de intentione eorum.

Ad secundum dicendum, quod quidquid est communicabile creaturæ, de hoc quod est pertinens ad perfectionem naturæ ejus, communicatur sibi; non autem est verum de perfectionibus secundis; sicut non omnis homo qui receptibilis est regni dignitatis, à Deo factus est Rex; & sic etiam est de auctoritate creandi, secundum illos qui dicunt, quod creatio potuit creaturæ communicari.

Ad tertium dicendum, quod resistens contrarium non facit difficultatem in agendo, nisi in quantum elongat potentiam ab actu: quia unum contrariorum quanto est magis intensum, tanto potentia est magis

remota (3) ab actu: & ideo quod aliquid fiat ex non ente, simpliciter est majoris virtutis quam quod fiat ex contrario: quia in non ente simpliciter nulla potentia remanet.

Ad quartum dicendum, quod quamvis ad ultimum finem reducatur ultima per media; numquam tamen influentia ultimi finis alicui mediorum communicatur, ita scilicet ut sit ultimum desideratum: & sic etiam numquam influentia primi agentis, quæ est creatio, alicui secundorum principiorum communicari potest.

Ad quintum dicendum, quod agens proximum, ut generans, non operatur in hac re generata, nisi educendo de potentia (4) materiæ formam. Sed operatio causæ primæ est etiam in creando ipsam materiam: & ideo agens naturale proximum est tantum generans hanc rem; sed agens primum, & divinum est creans: & ex hoc patet quod sicut operatio artis fundatur super operationem naturæ, in quantum natura preparat arti materiam; ita & operatio naturæ fundatur supra creationem, in quantum ministrat naturæ materiam.

ARTICULUS IV.

Utrum aliquid aliud à Deo efficiat aliquam rem.

I. P. quæst. c111. art. 6.

1. **A**D quartum sic proceditur. Videtur quod nihil aliud efficiat aliquam rem nisi Deus. Agens enim quod agit sine medio, est perfectius quam illud quod medio indiget in sua actione. Sed Deus est agens perfectissimum. Ergo videtur quod omnia nullo mediante producat.

2. Præterea. Inter alias creaturas Angeli sunt nobiliores. Sed efficientia rerum non attribuitur Angelis: unus enim Angelus non est causa alterius, nec est iterum causa corporalis creaturæ. Ergo videtur quod multo minus aliæ creaturæ sint causæ quorundam.

3. Præterea. Idem specie non producitur à diversis agentibus secundum speciem. Sed prima individua omnium specierum immediate à Deo creata sunt, supposito quod mundus non fuerit semper. Ergo videtur quod nihil possit producere aliquid simile sibi secundum speciem.

4. Præterea. Illud quod non est ex aliqua materia, non potest fieri nisi per creationem. Sed formæ, & accidentia non habent materiam partem sui, vel esset in infinitum abire. Ergo non possunt fieri nisi per creationem. Inde sic. Omnis causa efficiens alicujus rei dat sibi formam vel substantialem, vel accidentialem. Sed hujusmodi non producuntur, nisi per creationem. Ergo nihil potest esse causa efficiens alicujus rei nisi creator, qui tantum Deus est, ut dictum est.

5. Præterea. Causa efficiens numquam est deficientior quam effectus. Sed agentia naturalia non agunt nisi per qualitates activas, quæ sunt accidentia: quod probatur ex hoc quod non est possibile aliquid esse formam substantialem in uno, & accidentia in alio. *In II. Sent. Tom. II.*

(3) Al. ab altero. (4) Al. materiæ ad formam: item formam materiæ.

Ex Edit. P. NICOLAI. (2) Quales illi nimirum qui jam supra indicati sunt; & præter illos quoque Alpharabius, ac alii deinceps, non Philosophi tantum, sed hæretici, præ Seleuciani, vel Hermiani à Seleuco, & ab Hermia suis auctoribus, eo nomine nuncupati, qui materiam elementorum à Deo factam negant, nec animam Deo tribuunt creatori, sed creatores animarum esse Angelos volunt de igne, & spiritu, sicut loquitur Augustinus hæc. Lix.

dentalem in altero: unde calor, qui est accidens hominis, non potest esse forma substantialis ignis, & sic de aliis. Ergo nullum agens naturæ producit aliquam formam substantialem; & sic idem quod prius.

Contra. Secundum Damascenum (I. de orth. Fide cap. 111.) cujuslibet rei est propria operatio. Sed omnis res quæ habet propriam operationem activam, sua operatione est causa alicujus. Ergo videtur quod ignis calefaciendo sit causa caloris, & sic de aliis.

Præterea. Si Deus immediate causaret omnia, una res non dependeret ab alia, sicut causatum à causa; & sic res non magis fieret ab uno quam ab alio. Sed videmus ad sensum quod non fit quodlibet ex quolibet, sed ex semine hominis semper generatur homo. Ergo semen patris est causa effectiva filii.

SOLUTIO.

Respondeo dicendum, quod circa hanc quæstionem sunt tres positiones.

Quarum una est, quod Deus immediate operetur omnia, ita quod nihil aliud est causa alicujus rei; adeo quod dicunt, quod ignis non calefaciat, sed Deus; nec manus moveretur, sed Deus causat ejus motum, & sic de aliis. Sed hæc positio stulta est: quia ordinem tollit universi, & propriam operationem à rebus, & destruit judicium sensus.

Secunda positio est (a) quorundam Philosophorum, qui ut proprias operationes rerum sustineant, Deum immediate omnia creare negant; sed dicunt, quod immediate est causa primi creati, & illud est causa alterius, & sic deinceps. Sed hæc opinio erronea est: quia secundum fidem non ponimus Angelos creatores; sed solum Deum creatorem omnium visibilibus, & invisibilibus.

Tertia positio est, quod Deus immediate omnia operatur, & quod res singulæ proprias operationes habent, per quas causæ proximæ rerum sunt, non tamen omnium, sed quorundam: quia enim, ut dictum est, secundum fidem non ponitur creatura aliqua aliam in esse producere per creationem, nec virtute propria, nec aliena; ideo omnium illorum quæ per creationem in esse exeunt, solus Deus immediate causa est. Hujusmodi autem sunt quæ per motum in esse exire non possunt, nec per generationem. Primum propter simplicitatem essentia suæ, in qua subsistunt: quia omne quod generatur, oportet esse compositum ex materia, & forma: unde nec Angeli, nec animæ rationales possunt generari, sed solum creari: secus autem de aliis formis, quæ etiam si sint simplices, non tamen habent esse absolutum, cum non sint subsistentes: unde exitus in esse non debetur eis, sed compositio habent talent formam, quod per se generalis dicitur, quasi per se esse habens. Formæ vero prædictæ non dicuntur generari, nisi per accidens: & eadem ratione materia prima, quæ generationi substat, propter sui simplicitatem non generatur, sed creatur. Secundo propter elongationem à contrarietate, ut corpora cælesia: omne enim quod generatur, generatur ex contrario. Tertio propter necessitatem generantis simili-

lis in specie generato: propter quod primæ hypostasises immediate à Deo creatæ sunt, ut primus homo, primus leo, & sic de aliis: non enim homo generari potest nisi ab homine. Aliter autem est de illis rebus ad quarum generationem non requiritur agens simile in specie, sed sufficit virtus cœlestis cum qualitatibus activis, & passivis, ut quæ ex putrefactione generantur. Aliorum vero quæ per motum, & generationem producuntur, creatura causa esse potest, vel ita quod habeat causalitatem supra totam speciem, sicut sol est causa in generatione hominis, vel leonis: vel ita quod habeat causalitatem ad unum individuum speciei tantum, sicut homo generat hominem, & ignis ignem. Horum tamen causa etiam Deus est, magis intime in eis operans quam aliæ causæ moventes: quia ipse est dans esse rebus. Causæ autem aliæ sunt quasi determinantes illud esse. Nullius enim rei totum esse ab aliqua creatura principium sumit, cum materia à Deo solum sit; esse autem est magis intimum cuilibet rei quam ea per quæ esse determinatur: unde & remanet, illis remotis, ut in Libro de Causis (prop. 1.) dicitur. Unde operatio Creatoris magis pertingit ad intimam rei quam operatio causarum secundarum: & ideo hoc quod creatum est causa alii creaturæ, non excludit quin Deus immediate in rebus omnibus operetur, inquantum virtus sua est sicut medium (1) coniungens virtutem cuiuslibet causæ secundæ cum suo effectu: non enim virtus alicujus creaturæ posset in suum effectum, nisi per virtutem Creatoris, à quo est omnis virtus, & virtutis conservatio, & ordo ad effectum: quia, ut in Libro de Causis (ibid.) dicitur, causalitas causæ secundæ firmatur per causalitatem causæ primæ.

Ad primum ergo dicendum, quod non est ex indigentia Dei quod causis aliis indigeat ad creandum, sed ex bonitate ipsius, qui etiam dignitatem causandi aliis conferre voluit.

Ad secundum dicendum, quod si ponamus secundum quorundam opinionem Angelos deservire Deo in motibus orbium, constat quod Angeli causa erunt generationis, & corruptionis per motum orbium: & ista causalitas in omnes retorquetur, quamvis non omnes circa hoc ministerium occupentur: quia secundum Dionysium (de cœl. Hier. cap. 11.) superiores Angeli inferiores illuminant de ministeriis per eos exequendis. Si autem hoc non supponitur, potest dici, quod ex hoc quod Angeli sunt nobiliores, non sequitur quod habeant hanc dignitatem, quæ est causare generationem, & corruptionem in rebus; sed aliam multo digniorem, quæ consistit in Dei cognitione.

Ad tertium dicendum, quod non potest idem effectus secundum speciem esse à diversis agentibus immediatis, habentibus operationes determinatas ad determinatos effectus, sicut ab arte, & natura. Sed Deus non habet operationem determinatam ad aliquem effectum; immo una sola operatione potest omnes effectus quos vult producere. Unde eundem effectum specie, quem natura producit, Deus potest sine natura operante facere.

Ad quartum dicendum, quod circa exitum rerum in esse per generationem fuit triplex opinio.

Prima fuit potentium latitationem, scilicet Anaxagoræ (I. Phys. text. xxxii. & xxxiii.) qui ponebat omnia in omnibus, & generationem fieri per abstractionem; & sic non ponebat veram generationem,

(1) Al. contingens.

quæ est per hoc quod nova forma substantialis acquiritur materiæ: & in hunc defectum incidit omnis opinio antiquorum, qui non ponebant veram generationem, sed generationem esse vel per congregationem, & segregationem, vel per alterationem tantum: & hoc contungebat eis, quia non ponebant causam formalem, sed vel materialem tantum, vel cum hac etiam agentem.

Alia opinio huic contraria fuit Platonis (In Phædro, & alibi, ut sup.) qui posuit, formas separatas, quas vocavit ideas, esse inducentes formas in materiis: & quasi ad hanc opinionem reducitur opinio Avicennæ (de fluxu entis cap. iv.) qui dicit quod omnes formæ sunt ab intelligentia, & agens naturale non est nisi præparans materiam ad receptionem formæ: & ista opinio procedit ex hoc quod vult unumquodque generari ex suo simili, quod frequenter non invenitur in rebus naturalibus; sicut in his quæ per putrefactionem fiunt: & etiam quia ponebat fieri per se terminari ad formam; & hoc non potest esse, quia per se fieri terminatur ad hoc quod habet esse, quod est terminus factionis; & hoc est tantum compositum, non forma, neque materia: unde forma non nisi per accidens generatur.

Tertia est Aristotelis (VII. Metaph. text. xxxix. & XII. text. xii.) mediâ inter has, scilicet quod omnes formæ sunt in potentia in materia prima, non autem actu; sicut ponentes latitationes dixerunt, quod agens naturale agit non formam, sed compositum, reducendo materiam de potentia in actum; & hoc agens naturale in sua actione est quasi instrumentum ipsius Dei agentis, qui etiam materiam condidit, & formæ potentiam dedit. Unde non oportet, hanc opinionem sustinendo, quod generans creet formam, vel quod faciat aliquid ex nihilo; quia non facit formam, sed compositum.

Ad quintum dicendum, quod sicut calor naturalis agit in virtute animæ, ut instrumentum ejus, ut in II. de Anima (text. i.) dicitur: propter quod non tantum calefacit, sed agit ad generationem carnis animatæ: ita qualitas activa agit in virtute formæ substantialis: & ideo per illam actionem non tantum inducitur materia in actum formæ accidentalis, sed etiam in actum formæ substantialis.

ARTICULUS V.

Utrum mundus sit æternus.

I. P. quæst. xlv. art. 1. de pot. quæst. 111. art. 17. Quodl. 111. art. 31. & xii. art. 8. & II. contra Gent. cap. xxxi. & seq.

Ad quintum sic proceditur. Videtur quod mundus sit æternus, & ad hoc possunt adduci rationes sumptæ ex quatuor, scilicet ex substantia cœli, ex tempore, ex motu, & ex agente vel movente. Ex substantia cœli sic. Omne quod est ingenitum, & incorruptibile semper fuit, & semper erit. Sed materia prima est ingenita, & incorruptibilis: quia omne quod generatur, generatur ex subjecto, & quod corrumpitur, corrumpitur in subjectum; materiæ autem primæ non est aliquod subjectum. Ergo materia prima semper fuit, & semper erit. Sed materia nunquam denudatur à forma. Ergo materia ab æterno fuit perfecta formis suis, quibus species constituuntur: ergo universum ab æterno fuit,

cujus istæ species sunt partes. Et hæc est ratio Aristoteles in I. Physic. (text. lxxxii.)

2. Præterea. Quod non habet contrarium, non est corruptibile, nec generabile: quia generatio est ex contrario, & corruptio in contrarium. Sed cœlum non habet contrarium, cum motui ejus nihil contrarietur. Ergo cœlum non est generabile, nec corruptibile: ergo semper fuit, & semper erit. Et hæc est ratio Philosophi in I. Cœli & mundi. (text. xx.)

3. Præterea. Secundum positionem fidei, substantia mundi ponitur incorruptibilis. Sed omne incorruptibile est ingenitum. Ergo mundus est ingenitus: ergo fuit semper. Probatio mediæ. Omne quod est incorruptibile, habet virtutem quod sit semper. Sed illud quod habet virtutem quod sit semper, non invenitur quandoque ens, & quandoque non ens: quia sequeretur quod simul esset ens, & non ens: toto enim tempore aliquid est ens ad quod virtus sua essendi determinatur: unde si habet virtutem ut sit in omni tempore, in omni tempore est: & ita si ponatur aliquando non esse, sequitur quod simul sit, & non sit. Ergo nullum incorruptibile est quandoque ens, & quandoque non ens. Sed omne generabile est hujusmodi. Ergo, &c. Et hæc est ratio Philosophi in I. de Cœl. & mund. (text. cxx. & cxxi.)

4. Præterea. Omne quod alicubi est ubi prius nihil erat, est in eo quod prius fuit vacuum: quia vacuum est in quo potest esse corpus, cum nihil sit ibi. Sed si est mundus factus ex nihilo, ubi nunc est mundus, prius nihil erat. Ergo ante mundum fuit vacuum. Sed vacuum esse est impossibile, ut probatur in IV. Physic. (à text. lxxv. usque ad lxxxvi. inclusive) & ut multa experimenta sensitiva demonstrant in multis ingenis, quæ per hoc fiunt quod natura non patitur vacuum. Ergo impossibile est mundum incepisse. Et hæc ratio est Commentatoris III. Cœl. & mund. (text. xxix.)

5. Idem potest argui ex parte temporis sic. Omne quod est semper in principio, & fine sui, semper fuit, & semper erit: quia post principium est aliquid, & ante finem. Sed tempus semper est in eo quod est principium temporis, & finis: quia nihil est temporis nisi nunc, cujus diffinitio est quod sit finis præteriti, & principium futuri. Ergo videtur quod semper fuit tempus, & semper erit; & ita motus, & mobile, & totus mundus. Et hæc est ratio Philosophi in VIII. Physic. (text. x. & xi.)

6. Præterea. Omne id quod nunquam potest demonstrari ut stans, sed semper ut fluens, habet aliquid ante se à quo fluit. Sed nunc non potest demonstrari ut stans, sicut punctus, sed semper ut fluens: quia ratio tota temporis est in fluxu, & successione. Ergo oportet ante quodlibet nunc ponere aliud nunc: ergo impossibile est imaginari tempus habuisse primum nunc: ergo tempus semper fuit, & ita ut prius. Et hæc est ratio Commentatoris ibidem (text. com. xii.)

7. Præterea. Creator mundi aut præcedit mundum tantum natura, aut etiam duratione. Si natura tantum, sicut causa effectum; ergo quocumque fuit creator, fuit creatura; & ita mundus ab æterno. Si autem duratione; prius autem, & posterius in duratione causat rationem temporis: ergo ante totum mundum fuit tempus: & hoc est impossibile.

In II. Sent. Tom. II.

Ex Edit. P. NICOLAI. (a) Quoad priorem quidem partem text. xi. ac deinceps, quoad posteriorem vero, quæ prioris probationem continet, ab iis verbis: Omne quod agit, text. iv. v. vi. vii.

le, quia tempus est accidens motus, nec est sine motu. Ergo impossibile est mundum non semper fuisse. Et hæc est ratio Avicennæ in sua Metaph. (Lib. IX. cap. i.)

8. Idem potest ostendi ex parte motus. Impossibile enim est novam relationem esse inter aliqua, nisi aliqua mutatione facta circa alterum eorum, sicut patet in qualitate: non enim aliqua fiunt de novo æqualia, nisi altero extremorum augmentato, vel diminuto. Sed omnis motus importat relationem moventis ad motum, quæ relative opponuntur. Ergo impossibile est motum esse novum, nisi præcedat aliqua mutatio vel in movente, vel in moto; sicut quod unum approximetur ad alterum, vel aliquid aliud hujusmodi. Ergo ante omnem motum est motus: & sic motus est ab æterno, & mobile, & mundus. Et hæc est ratio Philosophi in VIII. Physic. (text. ix.)

9. Præterea. Omne illud cujus motus quandoque est, & quandoque quiescit, reducitur ad aliquem motum continuum, qui semper est: quia hujus successione, quæ est ex vicissitudine motus, & quietis, non potest esse causa aliquid eodem modo se habens, quia idem eodem modo se habens, semper facit idem. Ergo oportet quod causa hujus vicissitudinis sit aliquis motus qui non est semper, & sic oportet quod habeat aliquem motum præcedentem: & cum non sit abire in infinitum, oportet devenire ad aliquem motum qui semper est; & sic idem quod prius. Et hæc ratio est Commentatoris in VIII. Physic. (text. ix.) Idem potest etiam extrahi ex verbis Philosophi. Inducit etiam hanc rationem Commentator in VII. Metaph. ad ostendendum, quod si mundus esset factus, oporteret, quod hic mundus esset pars alterius mundi, cujus motu accideret variatio in mundo isto, sive in vicissitudine motus, & quietis, sive in vicissitudine esse, & non esse.

10. Præterea. Generatio unius est corruptio alterius. Sed nihil corrumpitur nisi generetur prius. Ergo ante omnem generationem est generatio, & ante omnem corruptionem corruptio. Sed hæc non potuerunt esse, nisi mundo existente. Ergo mundus semper fuit. Et hæc est ratio Philosophi in I. de generatione (text. xvii.)

11. Idem potest ostendi ex parte ipsius moventis, vel agentis. Omnis enim actio, vel motus, quæ est ab agente, vel movente non moto, oportet quod sit semper. Sed primum agens, vel movens est omnino immobile. Ergo oportet quod actio ejus, & motus ejus sit semper. Prima sic probatur. Omne quod agit, vel movet, postquam non agebat, vel movebat, educitur de potentia in actum, quia unumquodque agit secundum id quod est in actu: unde si agit postquam non agebat, oportet quod sit aliquid in actu in eo quod prius erat in potentia. Sed omne quod educitur de potentia in actum, movetur. Ergo omne quod agit postquam non agebat, movetur. Et hæc ratio potest extrahi ex verbis Philosophi in VIII. Physic. (a)

12. Præterea. Deus aut est agens per voluntatem, aut per necessitatem naturæ. Si per necessitatem naturæ, cum talia sint determinata ad unum, oportet quod ab eo semper idem fiat: unde si ab eo mundus est aliquando factus, necesse est mundum esse æternum. Si autem agens per voluntatem; omnis

B 2

au-